

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.21.160/2022/6. szám

A tanács tagjai: Salamonné dr. Piltz Judit a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Bajnok István bíró

Dr. Farkas Attila bíró

Dr. Gáspár Mónika bíró

A felperes: Felperes1

(Cím2)

A felperes képviselője:

Sipos Ügyvédi Iroda

(Cím3,

ügyintéző: dr. Sipos Balázs Tihamér ügyvéd)

Az alperes: Alperes1

(Cím1)

Az alperes képviselője:

Mayer M. Balázs Ügyvédi Iroda

(Cím4,

ügyintéző: dr. Mayer M. Balázs ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés és sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.III.20.073/2022/7/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Veszprémi Törvényszék 5.P.20.653/2020/57/I.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 310.065 (háromszáztízezer-hatvanöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy az esedékesség napjáig fizessen meg az államnak az állami adó- és vámhatóság közzétett illeték bevételi számlájára 976.584 (kilencszázhetvenhatezer-

ötszáznyolcvannégy) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2018. április 25-én nagymotorkerékpár vezetőjeként személyautóval ütközött, és súlyos közúti balesetet szenvedett. Az alperes a károkozó felelősségbiztosítója.

[2] A felperes a baleset következtében agyrázkódásos sérülést, a jobb kar sing- és orsócsont törését, a felkar túlfeszítéses sérülését, a kulcsont alatti verőér sérülését szenvedte el, amelyhez a jobb kéz teljes érzéskiesése, verőeres vérellátási zavara és a jobb felső végtag pulzushiánya társult. A sürgősen elvégzett érrekonstrukciós műtét során észlelték, hogy a jobb oldali közös karidegfonat súlyosan roncsolódott. Ezt követően a jobb orsócsont és singcsont törést TEN szeggel rögzítették. A felperest 2018. április 26-án áthelyezték egy másik egészségügyi intézménybe, ahol további sérüléseket diagnosztizáltak: a hónalji verőérág károsodását, a szem sympathicus beidegzésének zavarát, a jobb oldali vállkulcs ízületi ficam fennálltát, valamint a jobb oldali plexus brachialis teljes kiszakadását. A 2018. május 11-ig tartó kezelés során, további műtét keretében kulcsont szétválasztást végeztek, a II. bordára rögzült C8-Th1 kiszakadt nyaki idegtörzset mobilizálták, majd mindkét lábszárról vett suralis grafttal idegpótlásra került sor a nyaki C8 idegtörzsre.

[3] A jobb oldali domináns felső végtag a közös karidegfonat károsodása miatt mozgásában és érzéskvalitásaiban teljesen károsodott. A jobb oldalon az érzéskvalitások és a mozgások az ujjakban, a csuklóban, a könyökízületben és a vállövben megszűntek, a felperes kizárólag a váll emelésére képes. Fájdalma állandósult, amely erős fájdalomcsillapítást tesz szükségessé. A felperes fizikális és kórlélektani állapota 64%-os mértékű össz-egészségkárosodást eredményez, amely 78%-os mértékű munkaképesség-csökkenésnek feleltethető meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[4] A felperes keresetében sérelemdíj és kártérítés megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Kártérítésként a balesetben sérült ruházat, a kórházi tartózkodással összefüggésben vásárolt ingóságok, figyelmességi csomag, kórházi látogatás, élelemfeljavítás, ápolás és gondozás, háztartási munka kisegítő, kerti és ház körüli munka kisegítő, közlekedési többletköltség kísérelével, gépjárműbérlet, gépjárművásárlás, gyógyszer és gyógyászati segédeszköz költsége, rehabilitációs költség, valamint keresetvesztesség tekintetében kérte az alperes marasztalását. A gondozás, a háztartási munka kisegítő, a kerti és ház körüli munka kisegítő, a közlekedési többletköltség, a gyógyszerköltség, a rehabilitációs költség és a keresetvesztesség esetében járadék megfizetését is követelte.

[5] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a kárrendezési eljárás során általa teljesített kifizetésekkel a felperes valamennyi jogcímen előterjesztett igényét kielégítette.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével az alperest 33.094.341 forint, valamint 75.715,61 euró és ezekből különböző részösszegek után eltérő időpontoktól járó késedelmi kamat, továbbá

2022. április 1-jétől havi 277.575 forint költségpótló járadék és 1724,69 euró jövedelempótló járadék felperes részére történő megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[7] A kereset jogalapjának az alperes általi vitásának hiányában a felelősség kérdésével érdemben nem foglalkozott. Erre figyelemmel az egyes követelésekösszezszerúsége vonatkozásában folytatott le bizonyítást, és alakította ki az ítélet indokolásában ismertetett álláspontját.

[8] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:46. §-ára és 6:135. §-ára, valamint az 1/2011. (VII. 5.) Polgári jogegységi határozatra is hivatkozással kiemelte, hogy a felek megállapodtak az alperes által teljesített összegek elszámolásáról, és e szerint az alperes részteljesítését a főtartozásra kellett elszámolni. Az is előrebocsátotta, hogy a bírói gyakorlat szerint az észszerű egyensúly figyelembevételével lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy mi a költségeknek az a szintje, amely még a megtérítendő károk körébe sorolható. Ezzel kapcsolatban nem fogadta el az alperesnek azt az álláspontját, amely szerint a károsult a kárenyhítési kötelezettségre tekintettel a legolcsóbb megoldást köteles választani.

[9] A kártérítési követelések közül a kórházi látogatás költsége kapcsán figyelemmel volt arra, hogy az alperes a felperes által megjelölt üzemanyagárakat nem vitatta. Nem tekintette indokolatlannak a felperesnek azt a tényelőadását sem, amely szerint az élettársa kétnaponta látogatta. Az útiköltség összegét egyrészt a felperes lakóhelye és a v-i kórház, másrészt a felperes lakóhelye és az sz-i klinika közötti távolság alapulvételével határozta meg, továbbá tekintettel volt a felperes élettársának számlával igazolt szállásköltségére. Ennek alapján mérlegeléssel, általános kártérítésként 404.716 forintban állapította meg a marasztalási összeget.

[10] Az ápolás és gondozás költsége tekintetében hivatkozott arra, hogy a felperes a sérülése és annak maradványtünetei miatt a saját maga ellátásában a balesetet követően folyamatosan és a jövőben is segítségre szorul minden olyan tevékenység ellátása során, amelyhez szükség van a balesetben sérült jobb kezére is. Utalt arra, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a károkozót nem mentesíti az ápolás és gondozás ellenértékének megfizetése alól, ha ezt a tevékenységet a károsult hozzátartozója látja el. Lényegesnek tartotta továbbá, hogy az ítélezési gyakorlat értelmében mind a szakosodott intézmények díjának 75%-a, mind a ténylegesen kialakult piaci viszonyok figyelembe vehetőek a költség mértékének meghatározásakor. Ennélfogva kiindulópontként fogadta el a felperes által megjelölt gazdasági társaság óradíjait, és hangsúlyozta, hogy az alperes nem volt elzárva attól, hogy alacsonyabb összegű díjjal dolgozó betegápolást végző cégek által kiállított árlistát csatoljon, vagy esetlegesen indítványozza a felperes lakóhelye szerinti helyi önkormányzat megkeresését a helyben elérhető szolgáltatások igénybevételének feltételeire vonatkozóan. Ezek hiányában a keresetben figyelembe vett óradíjat nem tekintette nyilvánvalóan eltúlzottnak. A 2018. május 12-től 2018. december 15-ig terjedő időre általános kártérítésként, a keresettel egyezően 1.466.100 forint megfizetésére kötelezte az alperest. A 2018. december 20-tól 2022. március 31-ig tartó időszak esetében annyiban tért el a keresettől, hogy a manikűrre és pedikűrre felszámított heti 2 órát figyelmen kívül hagyta, és így a lejárt járadék összegét 3.775.949 forintban határozta meg. 2022. április 1-jétől pedig havi 97.875 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

[11] A háztartási munka kisegítő költségénél elsődlegesen annak tulajdonított jelentőséget, hogy a balesetet megelőzően ki végezte ezeket a tevékenységeket. A felperes élettársának tanúvallomása alapján bizonyítottnak tekintette, hogy a felperes a baleset előtt heti 34 órában végzett háztartási munkát, és annak a keresetben megjelölt óradíját reálisnak tartotta. Mivel a felperes a 2018. április 25-től 2018. november 30-ig terjedő időben a szakvélemény szerint

háztartási munkát végezni nem tudott, ezért erre az időszakra a keresetnek megfelelően 367.200 forintban határozta meg a felmerült költség összegét. Tekintettel volt azonban arra is, hogy a szakvélemény értelmében 2018. december 1-jétől a felperest az állapota már nem akadályozta a bevásárlások, valamint a könnyebb háztartási, ház körüli munkák elvégzésében. Emiatt az utóbbi időponttól 2022. március 31-ig terjedő időre 480.000 forint lejárt járadékot állapított meg, míg 2022. április 1-jétől havi 12.000 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest.

[12] A közlekedési többletköltséggel kapcsolatban abból indult ki, hogy mivel az alperes a kárrendezési eljárásban e jogcímen is teljesített, ezért a követelés jogalapja nem, kizárólag annak összege volt vitatott. A szakértői vélemény alapján elfogadta, hogy a felperes számára 2018. május 11-től 2018. december 31-ig a kórházi ellátásokra, kontrollvizsgálatokra és egyéb ügyintézésekre utazáshoz kísérő igénybevétele volt indokolt. Erre az időszakra a keresettől eltérően 175.500 forint költséget állapított meg. A 2018. május 12-től 2018. december 31-ig terjedő időre 204.231 forint, a 2019. január 1-jétől 2022. március 31-ig tartó időszakra 933.153 forint, míg 2022. április 1-jétől havi 23.700 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest. Hivatkozott arra, hogy a felperes a szakértői véleménnyel alátámasztotta a tömegközlekedésben a baleset miatt véghatáridő nélkül korlátozottá vált, kizárólag automata váltós gépjárművet vezethet, a motorkerékpározási, kerékpározási képességét véglegesen elvesztette.

[13] A keresetvesztés esetében a szakértői vélemény alapján kétséget kizáróan igazoltnak tekintette, hogy a felperes a balesetből fakadó maradványállapota következtében az általa korábban végzett típusú munkavégzésre képtelenné vált. A tanúvallomások alapján bizonyítottan találta azt is, hogy a felperes a balesettel összefüggő maradványállapotából fakadó okból kényszerült munkaviszonyának megszüntetésére. Ebből következően 2019. július 1-jétől mindazon időszakok vonatkozásában jogosultnak tartotta a felperest a kieső jövedelmének megtérítésére, amikor a jövedelme nem érte el a korábbi munkahelyén megszerzett jövedelmét. A tanúvallomások és a csatolt okiratok tartalma alapján bizonyítottan tekintette, hogy a felperes 2012. február 21-től egy szlovák illetőségű cégnél dolgozott ügyvezetőként, és havi jövedelme két tételből állt: egyrészt nettó 464,69 euró munkabérből, másrészt havi 1350 euró, adó- és járulégmentes, kiküldetési díj címén felvett juttatásból. Az utóbbi tétel tekintetében alaptalannak minősítette az alperesnek azt a hivatkozását, amely szerint az jövedelemként nem volt figyelembe vehető, mivel a kiküldetéssel felmerülő költségek fedezetére szolgált. E körben a felperes elfogulatlan és szavahihetőnek tartott munkatársainak tanúvallomásai alapján alátámasztottnak tartotta, hogy a kiküldetési díjnak nem volt költségtérítés funkciója, az valójában munkabér volt, amelynek külszolgálati juttatásként történő számfejtését a szlovák adójogi jogszabályok adómentesen tették lehetővé. Ehhez képest irrelevánsnak minősítette, hogy a felperes munkáltatója esetlegesen a szlovák adójogi vagy társadalombiztosítási jogszabályokba ütköző módon teljesítette-e dolgozói számára a munkabéreket. Ebből az okból az alperes által felajánlott, a releváns szlovák jogszabályok beszerzésére irányuló bizonyítás teljesítését mellőzte. Értékelte, hogy az alperes a táppénzes állomány 2018. április 25-től 2019. április 23-ig fennálló időtartamát, a betegszabadság idejére fizetett havi 68,86 euró összegű ellátás tényét, valamint a szlovák egészségbiztosító által kifizetett 2906,30 euró táppénz számadatait nem vitatta. Ebből kiindulva megállapította, hogy a felperest a 2018. április 26-tól 2019. április 20-ig terjedő időre keresetvesztés jogcímén 18.800,84 euró illeti meg. Utalt arra, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény rendelkezései értelmében a keresetpótló járadék kártérítés személyi jövedelemadó-köteles bevételnek minősül, a felperes azonban – eltérő jogi álláspontja miatt – nem alkalmazta a bruttósított számítási módot. Emiatt kifejtette, hogy mivel a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 342. § (1) bekezdése szerint a kereseti kérelemben foglaltaktól eltérni nem

lehetett, ezért az alperes a személyi jövedelemadó fizetési kötelezettség fennállta esetén a marasztalás szerinti összeget tekinti majd adóalapnak, amelyből fakadó esetleges hátrányt a felperesnek kell viselnie. A jövedelem pótló járadék összegét mind a lejárt, mind a jövőben fizetendő járadék vonatkozásában a keresettel egyezően határozta meg.

[14] Az utóbbi követelés kapcsán ismertette az alperes ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelme elutasításának indokát. Azt abban jelölte meg, hogy a szlovák társadalombiztosítási juttatás (32 euró) körében a felperesnek a Pp. 214. § (3) bekezdése szerinti feltételeknek meg nem felelő új tényállítását figyelmen kívül kellett hagyni, és ezért nem állt fenn az ellenkérelem-változtatás alperes által hivatkozott, a Pp. 216. § (1) bekezdés a) pontja által szabályozott feltétele.

[15] A mindkét fél fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatta, az alperes által a felperes részére forintban meghatározott egyösszegű marasztalást 32.746.441 forintra leszállította, abból az egyes részösszegeket és a kamatfizetési kötelezettséget eltérően határozta meg, az alperes által 2022. április 1-jétől fizetendő költségpótló járadék havi összegét 301.575 forintra felemelte, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezését helybenhagyta.

[16] Tévesnek minősítette az alperesnek azt a fellebbezési hivatkozását, hogy az elsőfokú bíróság az általános kártérítés több követelésnél is történt alkalmazásával a kereseti kérelmen túlterjeszkedett. Rámutatott: a Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pontjában definiált keresettel érvényesített jog az adott esetben magát a kártérítési igényt jelentette, míg a Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontja szerinti jogalaprak a kártérítési felelősség, illetve a sérelemdíj iránti felelősség feltételeit meghatározó jogszabályi rendelkezések minősültek. Hivatkozása szerint ettől eltérően a Ptk. 6:531. §-ában írt általános kártérítés a kár meghatározásának egy módja, technikája, de nem azonosítható az állított és érvényesített alanyi joggal. Emiatt azt állapította meg, hogy az elsőfokú ítélet nem terjedt ki olyan jogra, amelyet a felperes nem állított.

[17] A fellebbezésekkel érintett egyes követelések közül a kórházi látogatások költsége kapcsán rögzítette, hogy a felperes számlával igazolta az őt a kórházban látogató élettársa szállásköltségének felmerülését, összegét és időpontját. Utalt arra, hogy a számlán feltüntetett dátum igazodik az sz-i kórházi kezelés időszakához, jöllehet a felperes élettársa tanúvallomásában a szállásköltség felmerülésének időpontját másként jelölte meg. Álláspontja szerint a tévesen megjelölt időpont, a tanú említett pontatlansága önmagában nem alapozhatta meg a kereset elutasítását, és a felperes a tévesen megjelölt időpontot a nyilatkozatával megfelelően helyesbítette. A kórházi látogatásokkal összefüggésben felmerült üzemanyagköltség vonatkozásában is helytállónak találta az elsőfokú bíróság mérlegelését. Az alperes fellebbezésére tekintettel kitért arra, hogy a felperes élettársának saját tulajdonú gépjárműve a méreténél, jellemzőinél fogva hosszabb utazásra kevésbé alkalmas, és ezért annak igénybevétele az sz-i kórházi látogatások alkalmával – a szakvélemény által is alátámasztottan – nem volt célszerű. Az alperes álláspontjával szemben azt is hangsúlyozta, hogy a felperestől a baleset által előidézett elnehezült élethelyzetben nem volt elvárható a látogatásokkal kapcsolatosan felmerült számlák gyűjtése, megőrzése és a kiadások folyamatos dokumentálása; az általános kártérítés – részben – éppen a hasonló körülmények között bekövetkezett károsodások reparációját hivatott biztosítani.

[18] Az alperes fellebbezését az ápolás és gondozás költsége tekintetében is eredménytelennek találta. Ezt azzal indokolta, hogy a szóban forgó feladatok időszükségletét a szakértői vélemény igazolta, és az elsőfokú bíróság által figyelembe vett óradíjak – a bírói gyakorlatban elfogadott módon – az egészségügyi szolgáltatók díjtételeihez igazodtak. Ebben a körben utalt arra, a számos eseti döntésben rögzített jogi álláspontra, amely szerint az adott

költség mértékének megállapításakor az ápolás-gondozás mint piaci szolgáltatás igénybevétele esetén fizetendő díj összegéből, és nem a szakképzett minimálbérből kell kiindulni.

[19] A felperesnek a háztartási munka költségét érintő fellebbezését megalapozottnak ítélte, és a 2018. december 1-jétől 2022. március 31-ig lejárt járadék összegét 1.404.000 forintra, a 2022. április 1-jétől fizetendő járadék havi összegét 36.000 forintra felemelte. Mindezt azzal indokolta, hogy a szakértői vélemény szerint a felperes 2018. december 1-jétől ugyan a könnyű házimunka ellátására képes, vagyis havi 10 óra könnyű háztartási munka elvégzésére a balesetből eredő állapotában is lehetősége van, de az egyéb, közepes és azt meghaladó nehézségű házimunkák ellátására nem képes, vagy csak korlátozottan, az ereje rendkívüli megfeszítésével képes. Emiatt megalapozottnak tartotta a havi 24 óra elmaradt háztartási munka költségének megtérítése iránti igényt.

[20] A 2019. január 1-jét követő közlekedési többletköltség elsőfokú bíróság által meghatározott összegét helytállónak tartotta, az e körben kifejtett indokokkal egyetértett. Az alperes fellebbezésére figyelemmel kiemelte: a gyógyászati célú utak üzemanyagköltségének ellentételezése havi 10.000 forint erejéig azért indokolt, mert a felperest a munkakörére tekintettel megillető, magáncélú céges gépkocsihasználat megszűnése a balesettel állt okozati összefüggésben, és a felperes az ezzel járó üzemanyag-térítéstől a baleset következtében esett el. Arra is hivatkozott, hogy a felperes hobbiszerű motorkerékpározásának megszüntével megtakarított üzemanyag nem számottevő mennyiségének figyelmen kívül hagyása nem sérti a káronszerzés tilalmát.

[21] Az alperesnek a keresetvesztéseget érintő fellebbezését sem találta megalapozottnak. Az elsőfokú bírósággal egyezően abból – a szakértői véleménnyel alátámasztott – tényből indult ki, a felperes a balesetéből eredően nem képes a külföldi és belföldi utazással járó korábbi munkakörének ellátására, és adminisztratív munka végzése esetén sem dolgozhat teljes munkaidőben és időkényszerben. Mindezek alapján azt állapította meg, hogy a felperes munkakörét 2018. április 25. után a balesettel okozati összefüggésben nem tudta ellátni, függetlenül az alperes által hivatkozott, a felperesnek a munkaviszony kifejezett megszüntetésére irányuló később tett írásbeli nyilatkozatának megnevezésétől. A munkáltatói igazolással, a cégnyilvántartási adatokkal és a jövedelemigazolással megfelelően alátámasztottnak tekintette a jövedelemvesztés megállapításához szükséges, a felperes által állított adatokat: a munkaviszony fennálltának tényét, időtartamát, a felperes munkakörét és a balesetet megelőző egy évben szerzett jövedelmét. Ehhez kapcsolódóan utalt arra, hogy az alperes alaptalanul sérelmezte a 2022. február 11-én kelt ellenkérelem-változtatásának, a felperes munkaviszonyát illetően ott előadott védekezésének az elsőfokú bíróság általi mellőzését. Rámutatott: a felperes megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítására irányuló kérelmét elutasító határozat és az annak részét képező biztosítási idő adatlap a keresetlevél mellékletei között szerepelt, így az abban feltüntetett tények a keresetlevél kézbesítésével ismertté váltak. Hivatkozása szerint ezért az alperesnek e tényekre való jóval későbbi, a Pp. 214. § (3) és (4) bekezdésének meg nem felelő hivatkozását az (5) bekezdés értelmében figyelmen kívül kellett hagyni; emiatt a 2022. február 11-én kelt ellenkérelem-változtatás Pp. 216. §-ában foglalt feltételei nem álltak fenn. Ebből következően a felperes munkaviszonya folyamatos fennállásának vitatására vonatkozó ellenkérelmet érdemben nem tartotta értékelhetőnek, és az ezzel összefüggő fellebbezési hivatkozást nem tartotta érdemben vizsgálhatónak. Ennélfogva – az erre vonatkozó indokolás hiányában is – helytállónak minősítette az elsőfokú bíróság részéről a fentiekkel kapcsolatos tényállítás és ellenkérelem-változtatás figyelmen kívül hagyását. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kiküldetési díj az adott esetben – annak tényleges tartalma, célja alapján – nem költségtérítésként, hanem munkabérként funkcionált. Az alperesnek azt a fellebbezési

érvelését is tévesnek tartotta, amely szerint a felperes a jövedelempótló járadékra a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig lehet jogosult. Utalt a Ptk. 6:528. § (5) bekezdésére, és kifejtette, hogy a nyugdíjkorhatár felperes általi betöltése olyan hosszú időszak elteltét követően várható, amely alatt az azt érintő törvényi szabályozás változásával inkább kell számolni, mint annak változatlanságával.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[22] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését, a kórházi látogatás költsége, az ápolás és gondozás költsége, a 2022. április 1-jétől fizetendő gondozási járadék, a háztartási munka kisegítő költsége és járadéka, a 2019. január 1-jétől 2022. március 31-ig terjedő időszakra és a 2022. április 1-jétől fizetendő közlekedési többletköltség járadék, valamint a keresetvesztesség és a jövedelempótló járadék tekintetében a kereset elutasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezése mellett a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a jogerős ítéletnek az elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte.

[23] Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 2. § (2) bekezdését, 7. § (1) bekezdés 8. és 11. pontját, 110. § (3) bekezdését, 216-217. §-át, 221. § (1) bekezdés g) pontját, 265. § (1) bekezdését, 276. § (5) bekezdését, 279. § (1) és (3) bekezdését, 342. § (1) és (3) bekezdését, 346. § (4) és (5) bekezdését, 383. § (2) bekezdését, a Ptk. 6:519. §-át, 6:522. § (1)-(4) bekezdéseit, 6:527. § (2) bekezdését, 6:528. §-át és 6:531. §-át jelölte meg.

[24] Álláspontja szerint a perben eljáró bíróságok a kereseti kérelmen, a felperes jogállításon és jogi érvelésén túlterjeszkedve ítélték meg általános kártérítést. Állította, hogy a felperes sem a keresetlevélben, sem a kereset módosításakor nem érvényesített igényt általános kártérítés jogcímén, és a jogi érvelés körében sem hivatkozott arra, hogy ha a kár mértéke nem állapítható meg, akkor azt az általános kártérítés szabálya szerint kéri meghatározni. A jogerős ítélet indokolásával szemben hivatkozott arra, hogy a Ptk. 6:531. §-ában foglalt anyagi jogi jogszabályi rendelkezés is jogalaphoz minősül. Előadta, hogy az adott esetben legfeljebb a Pp. 279. § (3) bekezdésének alkalmazása merülhetett volna fel. Lényegesnek tartotta továbbá, hogy a bírói gyakorlat szerint az általános kártérítés szabálya nem alkalmazható, ha a lefolytatott bizonyítási eljárás adatai alapján, mérlegeléssel megállapítható a kár mértéke.

[25] A felülvizsgálati kérelemmel érintett követelések közül a kórházi látogatások költségénél – a fentiek felül – sérelmezte az okozati összefüggés hiányának és a káronszerzés tilalmának figyelmen kívül hagyását, valamint az okszerűtlen következtetést és mérlegelést. A fellebbezésében foglaltakkal egyezően utalt arra, hogy a felperes a 2018. májusi műtét időszak kapcsán szálláshelyre vonatkozó számlát a kárrendezési eljárás során nem nyújtott be, és a szálláshely igénybevétele a felperes állításával ellentétben 2018. augusztus 3. és 5. között történt, amit az elsőfokú bíróság teljes mértékben figyelmen kívül hagyott. Éppen ezért állította, hogy a megtéríteni kért szállásköltség nem a balesettel összefüggésben merült fel. A látogatásokkal kapcsolatos üzemanyagköltség tekintetében azt kifogásolta, hogy a számlák összege megközelítőleg sem azonos a bíróságok által megítélt összeggel, és az így rendkívüli mértékben eltúlzott. Megismételte, hogy mivel a felperes élettársának is volt saját gépjárműve, amely a műszaki szakértői vélemény szerint alkalmas lett volna az sz-i utazásokra, ezért a felperes megalapozatlanul, a káronszerzés tilalmába ütköző módon követelte a lényegesen nagyobb fogyasztású gépjármű használatával felmerült üzemanyagköltség megtérítését.

[26] Az ápolás és gondozás költségét illetően kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási érdek figyelmen kívül hagyásával elegendőnek tartotta a felperes részéről a bírói gyakorlatra történt hivatkozást, és nem volt tekintettel az ellenkérelemben foglalt, az

összezszerűségét érintő arra az érdemi vitatásra, amely szerint a szakképzett minimálbér alapulvétele lett volna indokolt.

[27] A háztartási munka kisegítő költsége és járadéka esetében fenntartotta, hogy a felperesnél takarítást végző személy nyilatkozata önmagában a költség felmerülését nem igazolta, továbbá a gépjármű mosásának és takarításának költségei a balesettel összefüggésben keletkeztek. E körben is a minimálbér alapulvételét tartotta szükségesnek. Utalt arra, hogy a felperes a baleset előtt bizonyosan nem tartózkodott otthon minden nap, így a háztartási munkák elvégzésében sem tudott ilyen rendszerességgel közreműködni. Ennek alátámasztásaként a felperesnek az orvosszakértői vizsgálat során tett nyilatkozatai közül hivatkozott arra, amely szerint a felperes a ház körüli férfimunkákat látta el, továbbá a külföldi telephelyű cég ügyvezetőjeként ellenőriznie és szerveznie kellett a gyár szervizszolgáltatását.

[28] A 2019. január 1-jét követően felmerült közlekedési többletköltség kapcsán sérelmesnek tartotta annak figyelmen kívül hagyását, hogy a felperes a baleset előtt motorkerékpárral közlekedett, és tömegközlekedést is használt, amelyekkel kapcsolatban szintén merült fel költsége, emellett a felperes a balesettel okozati összefüggésben nem álló további közlekedési költségek megtérítését kérte. Kiemelte, hogy a 2019. április 24-től 2019. június 30-ig terjedő időszakra megítélt havi 10.000 forint többletköltség nem a balesettel, hanem – a jogerős ítélet indokolása szerint – a felperes munkavégzésével összefüggésben merült fel.

[29] A keresetvesztés és a jövedelempótló járadék vonatkozásában elsődlegesen megismételte az ellenkérelem-változtatásának hatályosságával kapcsolatos nyilatkozatait. Ennek megfelelően továbbra is állította, hogy az ellenkérelem-változtatás iránti kérelmét és az ellenkérelem-változtatását a Pp. 216. § (1) bekezdés a) pontja és 217. § (1) bekezdése szerint terjesztette elő, ezért az ellenkérelem-változtatást hatálytalannak tekinteni nem lehet. Hangsúlyozta, hogy a felperes maga sem vitatta az elsőfokú bíróság tájékoztatásának helyességét, amely szerint a 2022. február 2-án kelt keresetváltóztatás hatálytalannak minősült. Ebből viszont álláspontja szerint az következett, hogy kizárólag a 2022. február 14-én kelt ellenkérelem-változtatás iránti kérelem vált okafogyottá és elutasíthatóvá; ugyanakkor a felperes 2022. január 20-i bejelentése és annak mellékletei mint új tényállítás és azt alátámasztó bizonyíték alapján előterjesztett ellenkérelem-változtatás nem minősülhet hatálytalannak, és ezért az figyelembe veendő. Változtatlanul lényegesnek tekintette, hogy a felperes maga javasolta a munkaviszonyának megszüntetését, és a felperes a szakvélemény szerint adminisztratív jellegű szellemi munkát, csökkentett terhelés mellett elviekben végezhetett volna. Annak az általa állított ténynek a figyelmen kívül hagyását is sérelmezte, hogy a felperes munkaviszonyának létrejöttétől kezdődően nem állt társadalombiztosítási jogviszonyban. Emiatt vitatta a jogerős ítéletnek azt a ténymegállapítását, amely szerint a felperes a balesetet megelőző egy évben a jövedelempótló járadék számítási alapjaként figyelembe vehető munkaviszonnyal és abból származó rendszeres jövedelemmel rendelkezett. Ebből arra a következtetésre jutott, hogy a keresetvesztés és a baleset között okozati összefüggés nem állt fenn. Azt a hivatkozását is megismételte, amely szerint a felperes a havi 1.350 euró összeget nem munkabérként, hanem útiköltségként kapta, és ezért az a járadék alapjának meghatározásakor nem vehető figyelembe. Álláspontja szerint nem lett volna mellőzhető a szlovák jog beszerzése. Fenntartotta továbbá azt az álláspontját, hogy a felperes legfeljebb a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig lehet jogosult a járadékra. Előadta ugyanakkor, hogy a felperes által szolgáltatott bizonyítékok értékelése abban az esetben sem nélkülözhető, ha az általa előterjesztett, 2022. február 11-én kelt ellenkérelem-változtatás hatálytalannak minősült. Erre az esetre hivatkozott arra, hogy az

ellenkérelem-változtatásban megtett nyilatkozatait tartalmuk szerint további jogi érvelésnek kellett volna tekinteni.

[30] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] A felülvizsgálati kérelem nem megalapozott.

[32] A Kúria a Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelem keretei között eljárva, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezése az alperes által megjelölt és érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő.

[33] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében – a fellebbezésében foglaltakkal egyezően – hivatkozott arra, hogy az általános kártérítés alkalmazásának eljárásjogi feltételei az adott esetben hiányoztak. Ezzel kapcsolatban abból kellett kiindulni, hogy az általános kártérítésnek a Ptk. 6:531. §-ában írt szabálya a szerződésen kívül okozott kárért való felelősség közös szabályai között helyezkedik el, és a meg nem állapítható mértékű kár megtérítésének módjáról rendelkezik. A másodfokú bíróság ezért helyesen fejtette ki, hogy ez nem minősül az alanyi jogot közvetlenül keletkeztető tényeket meghatározó és annak alapján az igény támasztására feljogosító anyagi jogi jogszabályi rendelkezésnek, és magának az érvényesített alanyi jognak, vagyis a kereset tárgyának sem tekinthető. Nem azonosítható tehát sem a Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontjában definiált jogalappal, sem a Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott keresettel érvényesített joggal. A felperes jogállítása adott esetben tehát nem az, hogy a kártérítés összegét általános kártérítésként kéri-e meghatározni, hanem hogy milyen jogcímen, milyen kárkötelelem alapján állítja, hogy megilleti őt az adott követelés. Ebből viszont az következik, hogy nem jelenti a jogállításhoz való kötöttséget rögzítő Pp. 342. § (3) bekezdésének és ezen keresztül a rendelkezési elv [Pp. 2. § (2) bekezdés] sérelmét, ha a bíróság anélkül alkalmaz általános kártérítést, hogy a felperes a keresetében a kártérítés mértékét annak alapján kérte volna meghatározni. Ehhez képest a felülvizsgálati kérelemben ugyanebben a körben megjelölt Pp. 342. § (1) bekezdésének megsértése a konkrét esetben fel sem merülhetett, mert a jogerős ítélet a kereseti kérelmen túlterjeszkedő érdemi döntést nem tartalmazott.

[34] Az alperes ugyan megsértett jogszabályhelyként a már említett Ptk. 6:531. §-át is megjelölte, de – azon túl, hogy az általános kártérítés alkalmazása körében kialakult bírói gyakorlatot ismertette – az erre az anyagi jogi jogszabálysértésre való hivatkozásának külön, a túlterjeszkedés tilalmának sérelme kapcsán előadottaktól eltérő indokát nem adta. Emiatt ez a felülvizsgálati támadás a Pp. 413. § (1) bekezdés b) pontjára, valamint az 1/2017. Polgári jogegységi határozat értelmében a Pp. alkalmazása körében is megfelelően irányadó 1/2016. (II. 5.) PK vélemény 3. és 4. pontjára figyelemmel érdemben nem volt vizsgálható.

[35] A kórházi látogatások költségei közül a szállásköltség esetében a perben eljáró bíróságok a bizonyítás eredményének mérlegelése során helyesen tulajdonítottak meghatározó jelentőséget annak, hogy a felperes az élettársa részéről felmerült kiadást okirattal (számlával) és az élettársának tanúvallomásával bizonyította. A kiadás szükségességét egyértelműen alátámasztotta az a tény, hogy a felmerülésekor a felperes –

ugyancsak okirattal igazoltan – az sz-i kórházban kezelték. Emellett az alperes az írásbeli ellenkérelmében maga is utalt arra, hogy a felperes a kárrendezési eljárás során erre az időszakra vonatkozóan kiállított, szálláshely igénybevételét igazoló számlát nyújtott be. Ezzel szemben az a körülmény, hogy a költség keletkezésének időpontját a felperes a keresetlevélben és az élettársa a tanúvallomásában tévesen jelölte meg, a vitatott ténymegállapítás alapjául szolgáló bizonyítékmérlegelést nem tette okszerűtlenné. A másodfokú bíróság a szóban forgó bizonyítékok bizonyító erejének megítélésakor erre is figyelemmel volt, és értékelte, hogy a felperes a perfelvételi tárgyaláson a tényelődását pontosította. A jogerős ítélet kifogásolt rendelkezése ezért nyilvánvalóan okszerűtlen következtetést [Kúria Pfv.I.21.474/2011/10. (BH 2013.119.II.)] nem tartalmazott, és a Pp. 279. § (1) bekezdését nem sértette.

[36] Az alperes a kórházi látogatásokhoz kapcsolódó szállásköltségét illetően az okozati összefüggés hiányát is alaptalanul állította. Ennek vizsgálatakor arra kellett tekintettel lenni, hogy a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja által támasztott szükségesség követelménye a kiadás indokoltságának, arányosságának, célszerűségének és észszerűségének vizsgálatát is megköveteli (Kúria Pfv.III.20.015/2022/4.). Minthogy ebbe a körbe a károsult, vagy reá tekintettel harmadik személy részéről felmerült költségek tartoznak, az említett szempontoknak való megfelelés az, ami a károkozó magatartással az oksági kapcsolatot megteremti (Kúria Pfv.III.20.774/2019/4.). A felülvizsgálati hivatkozással szemben pedig a felperes élettársa részéről – a fentiek szerint bizonyítottan – felmerült szállásköltségnek a közlekedési balesettel való okozati összefüggésének megállapítását éppen az tette lehetővé, hogy a kiadást a baleset következtében elszenvedett egészségkárosodás, az ahhoz kapcsolódó egészségügyi ellátás indokolta.

[37] A bíróságok bizonyítékmérlegelési hibát a kórházi látogatásokkal összefüggésben felmerült üzemanyagköltség összegének megállapításakor sem vétettek. Az elsőfokú bíróság részletes indokát adta annak, hogy mely tények alapulvételével határozta meg az általános kártérítés mértékét. A felperes élettársa részéről a látogatásokhoz igénybe vett gépjármű megfelelőségének vizsgálatakor valóban tekintettel kellett lenni az igazságügyi műszaki szakértő szakvéleményére. Az azonban nem csupán azt rögzítette, hogy a felperes élettársának saját gépjárműve műszakilag alkalmas volt egy ekkora út megtételére, hanem – ahogyan a jogerős ítélet indokolása is tartalmazza – azt is, hogy a gépjármű ilyen irányú használata közlekedésbiztonsági szempontból nem volt célszerű. Emellett a felperes élettársa a tanúvallomásában arról is beszámolt, hogy az autószerelő az adott gépjárművel való közlekedést nem javasolta számára. Éppen ezért a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal szemben ebben a körben sem sértette a Ptk. 6:522. § (3) bekezdésében megfogalmazott káronszerzés tilalmát.

[38] Az alperes az ápolás és gondozás költségénél a többirányú felülvizsgálati támadása ellenére – a túlterjeszkedés tilalmának megsértésére hivatkozáson túl – valójában a bizonyítási érdek téves meghatározását, ahhoz képest a bizonyítási teher szabályának téves alkalmazását és a bizonyítékmérlegelés ebből fakadó hibáját állította. A mindkét fokú bíróság által felhívott ítélkezési gyakorlat szerint az óradíj mértéke az említett tevékenységek végzésére szakosodott gazdasági társaság díjának 75%-ában állapítható meg, amelyben megjelenik a hozzátartozó által ellátott tevékenység ellenértéke és a céges keretek között végzett, költségeket is magába foglaló szolgáltatás díja közötti különbség [Kúria Pfv.III.20.618/2020/4. (BH 2021.308.), Pfv.III.21.697/2019/6.]. Az alperes felülvizsgálati érvelésével ellentétben az elsőfokú bíróság nem hagyta figyelmen kívül, hogy a bizonyítási

érdek alapján az érintett járadékkövetelés megalapozásához szükséges tényeket is a felperesnek kellett bizonyítania, és ahhoz önmagában nem tartotta elegendőnek a bemutatott bírói gyakorlatra történt hivatkozást. A felperes ugyanis az ápolási és gondozási feladatok indokoltságának és időszükségletének – tanúvallomással és szakvéleménnyel – való bizonyítása mellett okirattal igazolta a fentiek szerint mérvadó óradíjak összegét, és az elsőfokú bíróság a járadék mértékét erre figyelemmel, általános kártérítésként határozta meg. Ennek ismeretében nem jelenthette a Pp. 265. § (1) bekezdésének sérelmét annak az elsőfokú bíróság részéről történt rögzítése, hogy az alperesnek lehetősége lett volna ellenbizonyítás felajánlására, annak keretében alacsonyabb összegű díjszabás bizonyítására.

[39] A háztartási munka kisegítő költsége esetében kiindulási alapnak azt, a tanúvallomásokkal is bizonyított tényt kellett tekinteni, hogy a felperes a baleset előtt rendszeresen végzett háztartási munkát, amelynek a keresetben megjelölt havi időtartamát a bíróságok indokoltnak és reálisnak minősítették. Mindezt önmagában nem cáfolta az, a felperes által a szakértői vizsgálat során is említett körülmény, hogy a felperesnek a munkaköréből adódóan sokrétű, külföldi munkavégzéssel is járó feladatai voltak. A ház körüli munkáknak ebben a körben jelentőséget tulajdonítani nem lehetett, mert azok a kerti munkákkal együtt külön, a felülvizsgálati kérelemmel nem érintett követelés alapjául szolgáltak. Annak meghatározása, hogy a felperest a baleset következtében megváltozott egészségi állapota mely háztartási munkák elvégzésében, milyen mértékben és mekkora időtartamban gátolta, szakkérdés volt. Ennek megfelelően a perben eljáró bíróságok a bizonyítás eredményének mérlegelése során – az aggálymentességét illetően a felülvizsgálati kérelemben sem megkérdőjelezett – igazságügyi orvosszakértői szakvéleményt tartották irányadónak. A járadék mértékének megállapításakor pedig abból, a keresetben feltüntetett óradíjból indultak ki, amely a piaci összehasonlító adatoknak megfelelt. Az alperes által járadékként megtérítendő kárnak ez a háztartási kisegítéssel indokoltan felmerült költség minősült, amelynek bizonyításához a fentiekben túl az alperes által hiányolt, a munka elvégzését igazoló okiratra (számlára) nem volt szükség. Ennélfogva a jogerős ítélet ebben a részében sem sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályhelyeket.

[40] A közlekedési többletköltség megtérítése iránti járadékkövetelés ténybeli alapja a felperes közlekedési szokásainak a balesetből eredő egészségkárosodás miatti megváltozása volt. Ezt a felperes tanúvallomásokkal, igazságügyi orvosszakértői szakvéleménnyel és okiratokkal bizonyította. A költség, vagyis az említett okból megnövekedett üzemanyag-fogyasztás szükségességének vizsgálatakor kiemelt jelentősége volt annak, hogy a felperes a tömegközlekedésben véghatáridő nélkül korlátozottá vált, kizárólag automata sebességváltóval rendelkező gépjárművet vezethet, és a motorkerékpározási képességét is véglegesen elvesztette. A másodfokú bíróság a gyógyászati célú utazások mellett helyesen értékelte azt, a tanúvallomással és okirattal is alátámasztott tényt, hogy a felperest a munkaviszonyának a balesettel összefüggő megszűnése után már nem volt jogosult az őt a munkakörére tekintettel megillető, magáncélú gépkocsihasználatra, az ahhoz kapcsolódó üzemanyag-térítésre. Bizonyítékmérlegelési hibát ezért a bíróságok ebben a körben sem vétettek, és az alperes a felülvizsgálati kérelmében tévesen hivatkozott az okozati összefüggés hiányára, valamint a káronszerzés tilalmának megsértésére.

[41] Az alperesnek a keresetvesztéssel és a jövedelempótló járadékot érintő felülvizsgálati támadása elsődlegesen eljárási szabálysértésen, mégpedig az ellenkérelem-változtatás Pp. 216-217. §-ában írt szabályainak megsértésén alapult. Az elsőfokú bíróság az alperes ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmét a tárgyalás berekesztése előtt,

külön végzéssel elutasította, és azt az ítéletében indokolta. Az alperes a fellebbezésében megalapozottan kifogásolta, hogy az indokolás ebben a körben nem volt adekvát. Attól eltérően ugyanis az alperes nem az érdemben el nem bírált keresetváltoztatásban megjelölt, a Pp. 214. § (3) bekezdése szerinti feltételeknek meg nem felelő új tényállításra hivatkozással kérte először az ellenkérelem-változtatás engedélyezését. Azt tehát nem arra alapította, hogy a felperesnek folyósított szlovákiai rokkantsági ellátás havi összege – a keresetlevélben feltüntetett 90 euró helyett – 32 euró. Erre csupán a másodjára előterjesztett, 2022. február 14-én kiállított ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmében hivatkozott, amelynek elutasítását – mivel az a keresetváltoztatás figyelmen kívül hagyása folytán okafogyottá vált – maga sem sérelmezte. Ezzel szemben az alperes a 2022. február 11-én kiállított ellenkérelem-változtatás engedélyezése iránti kérelmében a megengedhetőség feltételeként, a Pp. 216. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással azt a tényt jelölte meg, hogy a felperes által a 2022. január 20-i bejelentéséhez csatolt biztosítási idő adatlap szerint a felperes a munkaviszonyának létrejöttétől kezdődően nem állt társadalombiztosítási jogviszonyban. Erre figyelemmel vitatta, hogy a felperes a balesetet megelőző egy évben a jövedelempótló járadék alapjaként figyelembe vehető rendszeres jövedelemmel rendelkezett. A másodfokú bíróság ugyanakkor helyesen állapította meg, hogy ez az ellenkérelem-változtatás sem volt megengedhető, és ezért indokoltan mellőzte az ahhoz kapcsolódó fellebbezési hivatkozás érdemi vizsgálatát. A jogerős ítélet indokolása helytállóan tartalmazza, hogy az ellenkérelem-változtatás indokaként feltüntetett tény már korábban, a keresetlevél kézbesítésekor ismertté vált az alperes számára. A felperes a keresetlevélhez csatolta a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapítására irányuló kérelmének elutasításáról szóló közigazgatási határozatot és az ahhoz tartozó biztosítási idő adatlapot. Az utóbbi okirat tartalma ugyan részben eltért a felperes 2022. január 20-i bejelentéséhez mellékelt, azonos megnevezésű okirat tartalmától, de azt mindkét okirat egyezően rögzítette, hogy a felperesnek a jövedelempótló járadék alapjának meghatározása szempontjából releváns időszakban, azaz a baleset időpontját megelőző egy évben társadalombiztosítási jogviszonya nem volt. Ebből következően az a tényállítás, amelyre az alperes az ellenkérelem-változtatását alapítani kívánta, nem felelt meg a Pp. 214. § (3) bekezdés a) pontja által támasztott követelménynek, és emiatt nem minősülhetett új tényállításnak. A másodfokú bíróság ezért helyesen állapította meg, hogy az ellenkérelem-változtatás megengedhetőségének feltétele hiányzott.

[42] Az ellenkérelem-változtatásban megjelölt tényállításra alapított, az előzőekben kifejtett jogi álláspont helyességének kérdésében a bíróságok nem foglaltak és nem is foglalhattak állást. A felülvizsgálati eljárás tárgya, azaz a jogerős ítélet azonban csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely az első- és másodfokú eljárásnak is tárgya volt [Kúria Pfv.V.20.797/2016/11. (BH 2017.232.II.)].

[43] Az alperes a jövedelempótló járadékra való jogosultság Ptk. 6:528. § (1) bekezdésében megkövetelt feltételeinek fennállását, és ezzel együtt, a Ptk. 6:519. §-ának sérelmére hivatkozással a jövedelemkiesés és a baleset közötti okozati összefüggést is vitatta. A felperes munkaképességének a károkozás folytán bekövetkezett csökkenését, és ebből eredően a korábbi munkakörének betöltésére való alkalmatlanságát az igazságügyi orvosszakértő szakvéleménye alátámasztotta. A bíróságok ezzel összefüggésben helytállóan tulajdonítottak kiemelt jelentőséget annak a szakértői megállapításnak, amely szerint a felperesnek az utoljára végzett jövedelmező vállalkozásában 100%-os a professzionális munkaképesség-csökkenése. A másodfokú bíróság arra is figyelemmel volt, hogy a szakvélemény szerint a felperes időkényszerben és teljes munkaidőben nem dolgozhat. Mindehhez képest az adminisztratív jellegű szellemi munka csökkentett terhelés melletti

végzésének a kiegészítő szakvéleményben említett elvi lehetősége jövedelemkiesés és a baleset közötti okozati összefüggés fennállását nem cáfolta. A bizonyítékok – és köztük különösen a tanúvallomások – okszerű mérlegelésén alapult az elsőfokú bíróságnak az a ténymegállapítása is, hogy a felperes a balesettel összefüggő maradványállapotából fakadó okból kényszerült a munkaviszonyának megszüntetésére. A másodfokú bíróság pedig helyesen fejtette ki, hogy önmagában a munkaviszony megszüntetésére irányuló nyilatkozat megnevezése nem bírt jelentőséggel. A felülvizsgálati ellenkérelemben is felhívott bírói gyakorlat szerint ugyanis a jövedelempótló járadékra való jogosultság szempontjából nem annak van jelentősége, hogy a károsult munkaviszonya milyen munkajogi aktussal szűnt meg, hanem az a döntő, hogy fennáll-e az okozati összefüggés a károkozó magatartás és a között, hogy a károsult a baleset előtti munkakörében nem foglalkoztatható (Kúria Pfv.III.20.655/2012/3.).

[44] A perben eljáró bíróságok abban a kérdésben is helyesen foglaltak állást, hogy a felperesnek a munkáltatója által adó- és járulékmentesen juttatott kiküldetési díj is a jövedelempótló járadék alapjához tartozó rendszeres jövedelemnek minősült. Ezzel kapcsolatban a következőkre kellett figyelemmel lenni. A jövedelempótló járadék alapjának megállapításánál a károsultnak kifizetett költségtérítés figyelembevétele a káronszerzés tilalmába ütközik. Ebben az esetben ugyanis a károsult annak ellenére részesülne járadékban, hogy a költségtérítéssel ellentételezendő kiadásai nem merülnek fel, vagyis a járadékra való jogosultsága e tekintetben nem a keresetveszteségen (jövedelemkiesésen) alapulna (Kúria Pfv.III.20.755/2020/5.). Munkabérként kell figyelembe venni a költségtérítésként adott juttatást, ha a valódi rendeltetése a munka díjazása (BH 2008.73.). Ha a munkaviszony alapján a munkavállalónak meghatározott juttatás a munkavégzés fejében jár, az elnevezésére tekintet nélkül munkabérnek minősül (EBH 2000.251.). A jövedelempótló járadék alapjához tartozó jövedelem körébe sorolható juttatások meghatározásakor azok rendeltetésének kell jelentőséget tulajdonítani. Ebben a körben nem az adójogszabályoknak van jelentősége, és annak, hogy azok szerint a költségtérítés adóköteles jövedelemnek minősül-e (Kúria Pfv.III.21.638/2019/6.). Az adott esetben is e szempontoknak megfelelően történt a felek között vitás jövedelemrész minősítése. Az alperesnek az eljárás valamennyi szakaszában következetesen képviselt jogi álláspontjától eltérően a bíróságok nem a juttatás munkáltató általi megnevezésének, hanem annak tényleges rendeltetésének, funkciójának tulajdonítottak meghatározó jelentőséget. E tekintetben a bizonyítékok – volt munkatársak tanúvallomásai és az okiratok tartalma – okszerű, a Pp. 279. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével jutottak arra a következtetésre, hogy a szóban forgó juttatás célja nem a munkavégzéssel összefüggő költségek megtérítése, hanem a felperes munkájának ellentételezése volt, és ezért a jövedelempótló járadék alapjához tartozó jövedelemnek kellett tekinteni.

[45] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében sérelmezte továbbá, hogy a jogerős ítélet alapján véghatáridő nélkül köteles a jövedelempótló járadék megfizetésére. A bírói gyakorlat azonban a nyugdíjkorhatár elérését nem tekinti a jövedelempótló járadékfizetés véghatáridejének, ha nincs kétséget kizáró bizonyíték arra, hogy az adott élethelyzetben a károsult nem fog tovább dolgozni (Kúria Pfv.III.20.279/2019/4.). Ha a járadékfizetési kötelezettség ideje nem határolható be, az véghatáridő nélkül megállapítható (Kúria Pfv.III.21.379/2011/6.). Következésképpen a nyugdíjkorhatár elérése csak abban az esetben jelentheti a jövedelempótló járadékfizetési kötelezettség végső időpontját, ha már előre teljes bizonyossággal lehet számolni azzal, hogy az a jövedelemszerző tevékenység megszűnését eredményezi [Kúria Pfv.III.20.110/2020/6. (BH 2023.36.)]. Mivel pedig az adott esetben a per adatai nem támasztották alá, hogy a felperes a baleset bekövetkezésének hiányában, az

általános öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után a korábbi munkáját nem folytatta volna, ezért a Ptk. 6:528. § (5) bekezdésére figyelemmel a járadékfizetési időtartam alperes által kért meghatározásának nem lehetett helye.

[46] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezését hatályában fenntartotta.

[47] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése szerint, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjára és (5) bekezdésére, valamint 4/A. § (1) bekezdésére tekintettel kötelezte a felülvizsgálati eljárásban pereszes alperest a felperes részéről felmerült – az általános forgalmi adóval növelt összegű ügyvédi munkadíjból álló – felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére.

[48] Az alperes az eljárás tárgyi költségfeljegyzési jogos volta [a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés f) pontja] miatt meg nem fizetett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott mértékű felülvizsgálati eljárási illetéket a Pp. 102. § (1) bekezdés első mondata szerint, a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 2023. január 1-jétől hatályos 3. § (2) bekezdés a) és b) pontjának megfelelően köteles megfizetni az állam javára. A Kúria az utóbbi IM rendelet 3. § (2) bekezdés d) és e) pontjára tekintettel tájékoztatja az alperest arról, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, és megfizetése során közleményként fel kell tüntetnie: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának ügyszámát és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[49] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja szerint – az alperes kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[50] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

A döntés elvi tartalma

[51] I. Az általános kártérítésnek a Ptk. 6:531. §-ában írt szabálya nem azonosítható sem a Pp. 7. § (1) bekezdés 8. pontjában definiált jogalappal, sem a Pp. 7. § (1) bekezdés 11. pontjában meghatározott keresettel érvényesített joggal. Emiatt nem jelenti a jogállításhoz való kötöttséget rögzítő Pp. 342. § (3) bekezdésének és ezen keresztül a rendelkezési elv [Pp. 2. § (2) bekezdés] sérelmét, ha a bíróság anélkül alkalmaz általános kártérítést, hogy a felperes a keresetében a kártérítés mértékét annak alapján kérte volna meghatározni.

[52] II. A jövedelempótló járadék alapjához tartozó jövedelem körébe sorolható juttatások meghatározásakor azok rendeltetésének kell jelentőséget tulajdonítani. Munkabéreként kell figyelembe venni a költségtérítésként adott juttatást, ha a valódi rendeltetése a munka díjazása.

[53] III. Ha a járadékfizetési kötelezettség ideje nem határolható be, az véghatáridő nélkül megállapítható. A nyugdíjkorhatár elérése nem tekinthető a jövedelempótló járadékfizetés

véghatáridejének, ha nincs kétséget kizáró bizonyíték arra, hogy az adott élethelyzetben a károsult nem fog tovább dolgozni.

Budapest, 2023. szeptember 19.

Salamonné dr. Piltz Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó bíró, Dr. Bajnok István s.k. bíró, Dr. Farkas Attila s.k. bíró, Dr. Gáspár Mónika s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági ügyintéző